

ენათმეცნიერება Linguistic

ინტერტექსტუალობის სტრატეგიების კონტრასტული ანალიზი ბრიტანულ და ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში

ნინო თავიდაშვილი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქუთაისი, საქართველო

e-mail: nino.tavidashvili@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.05>

SJIF 2026: 8.679

ნაშრომის მიზანია ბრიტანულ და ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსებში გამოყენებული ინტერტექსტუალობის მთავარი სტრატეგიების განსაზღვრა და ანალიზი, მათი რიტორიკული და იდეოლოგიური ფუნქციების დადგენა და იმის კვლევა, თუ როგორ უზრუნველყოფს ინსტიტუციური და კულტურული კონტექსტები მათ გამოყენებას. ორივე სახელმწიფო ფლობს საერთო კულტურულ და ლიტერატურულ მემკვიდრეობას. ორივე პოლიტიკური დისკურსი ფართოდ არის ცნობილი გლობალური მასშტაბით და მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს საერთაშორისო რიტორიკულ ნორმებზე. თუმცა ისინი მნიშვნელოვანწილად განსხვავდებიან პოლიტიკური ინსტიტუტების და რიტორიკული ტრადიციების თვალსაზრისით.

თეორიული დებულებებისა და შესაბამისი ემპირიული მასალის ინტეგრირება შესაძლებლობას გვაძლევს შევისწავლოთ ის სტრატეგიები, რომლებსაც პოლიტიკოსები მიმართავენ დამაჯერებელი, ავტორიტეტული და რეზონანსული მესიჯების ჩამოსაყალიბებლად წინარე ტექსტების გარდაქმნის საფუძველზე. ნაშრომში წარმოდგენილია ინტერტექსტუალობის ექვსი სტრატეგია: ავტორიტეტული ტექსტის ექსპლიციტური დასახელება; ისტორიული ალუზია; ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზაცია; ინტერდისკურსული სინთეზი; პაროდული და ირონიული აპროპრიაცია; საერთო კულტურული ღირებულებების აქცენტირება. თითოეული სტრატეგიის მაგალითი აღებულია ბრიტანული და ამერიკული კონტექსტებიდან და მიუთითებს როგორც რიტორიკულ ფუნქციაზე, ისე იდეოლოგიურ ეფექტზე.

საკვლევი მასალის ანალიზის შედეგად იკვეთება შემდეგი მსგავსება-განსხვავებები: როგორც ბრიტანულ, ისე ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში აღნიშნული სტრატეგიები ატარებს ურთიერთდაკავშირებულ რიტორიკულ ფუნქციებს: ლეგიტიმაცია (ავტორიტეტული ტექსტის ექსპლიციტური დასახელება, ისტორიული ალუზია), დელეგიტიმაცია (ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზაცია, პაროდია) და სოლიდარობის ჩამოყალიბება და განმტკიცება (ინტერდისკურსული სინთეზი, საერთო კულტურული ღირებულებების აქცენტირება). მეორე მხრივ, ბრიტანეთის საპარლამენტო რიტორიკა, მეტწილად,

კონცენტრირდება კონფრონტაციულ რეკონტექსტუალიზაციასა და ირონიულ აპროპრიაციაზე; აშშ-ის პოლიტიკოსების ორატორული ხელოვნება კი, ძირითადად, ორიენტირებულია დიდ ისტორიულ ფრეიმებსა და ფუნდამენტურ ისტორიულ დოკუმენტებზე, რაც ინსტიტუციური სტრუქტურის და დებატების ფორმატის თვალსაზრისით არსებულ მნიშვნელოვან კონტრასტებს ასახავს.

საკვანძო სიტყვები: პოლიტიკური დისკურსი, ინტერტექსტუალობის სტრატეგიები, კონტრასტული ანალიზი.

წინამდებარე ნაშრომის კვლევის ობიექტია ინტერტექსტუალობის სტრატეგიები ინგლისურენოვან პოლიტიკურ დისკურსში - კერძოდ, ბრიტანულსა და ამერიკულში. ნაშრომი მიზნად ისახავს აღნიშნული სტრატეგიების რიტორიკული, იდეოლოგიური და პრაგმატიკული ფუნქციების ანალიზს და მათ შორის არსებული მსგავსება-განსხვავებების დადგენას.

ტერმინი „ინტერტექსტუალობა“ სათავეს იღებს ი. კრისტევას შრომებიდან. ავტორი ეყრდნობა მ. ბახტინის დიალოგიზმის თეორიას და მიიჩნევს, რომ ნებისმიერი ტექსტი წარმოადგენს „ციტატების მოზაიკას“, „სხვა ტექსტის შთანთქმას და ტრანსფორმაციას“ [Kristeva, 1980:66]. ტექსტი არ არსებობს, როგორც იზოლირებული მთლიანობა. იგი დინამიკურ კავშირშია სხვა ტექსტებთან, დისკურსებთან და კულტურულ კოდებთან. კრისტევასეული ფორმულირება, უპირატესად, ლიტერატურის თეორიას ეფუძნება, თუმცა მას ფართოდ იყენებენ დისკურსის ანალიზისას, მათ შორის პოლიტიკური კომუნიკაციის კვლევის დროს. პოლიტიკოსები მიმართავენ ისტორიულ, რელიგიურ, ლიტერატურულ და პოპულარული კულტურის ტექსტებს, რათა ხაზი გაუსვან თავიანთი იდეოლოგიის უპირატესობას და სოციალურ იდენტობას, და მოახდინონ თავიანთი არგუმენტების ლეგიტიმაცია.

საკვლევ კორპუსში წარმოდგენილია ინტერტექსტუალობის ექვსი სტრატეგია: ავტორიტეტული ტექსტის ექსპლიციტური დასახელება; ისტორიული ალუზია; ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზაცია; ინტერდისკურსული სინთეზი; პაროდული და ირონიული აპროპრიაცია; საერთო კულტურული ღირებულებების აქცენტირება. თითოეული სტრატეგიის მაგალითი აღებულია ბრიტანული და ამერიკული კონტექსტებიდან და მიუთითებს როგორც რიტორიკულ ფუნქციაზე, ისე იდეოლოგიურ ეფექტზე.

ავტორიტეტული ტექსტის ექსპლიციტური დასახელება გულისხმობს წინარე ტექსტის სიტყვასიტყვით ციტირებას. პოლიტიკურ დისკურსში ასეთი ციტატა პოლიტიკოსის არგუმენტს აახლოებს პრესტიჟულ ტრადიციებთან და უფრო ავტორიტეტულს ხდის მას [Fairclough, 1992].

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (საპარლამენტო გამოსვლა): “As Churchill reminded us, ‘we shall never surrender’” (ბორის ჯონსონი, თემთა პალატა, 2 სექტემბერი, 2019).

ჯონსონის მიერ ჩერჩილის ომისდროინდელი განცხადების პირდაპირი ციტირება აცოცხლებს ბრიტანული პოლიტიკური მეხსიერების იკონურ ფრაზას. ციტატის ფუნქციაა მოწოდება სიმტკიცისკენ ბრექსიტის (ბრიტანეთის გასვლა ევროკავშირიდან) მოლაპარაკებების კონტექსტში.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (საინაუგურაციო სიტყვა): “We the People have remained faithful to the ideals of our forebears, and true to our founding documents” (ბარაკ ობამა, 20 იანვარი, 2009). აქ პრეზიდენტი ობამა ახდენს შეერთებული შტატების კონსტიტუციის პრეამბულის (“We the People”) ციტირებას და ეყრდნობა დოკუმენტის ტექსტის საკანონმდებლო და სიმბოლურ ავტორიტეტს. ციტატის დანიშნულებაა შექმნას ლეგიტიმაციის ჩარჩო და ახალი ადმინისტრაცია წარმოადგინოს, როგორც კონსტიტუციის პრინციპების დაცვის გარანტი.

ისტორიული ალუზია წარსულის მოვლენების არაპირდაპირი დასახელებაა სიტყვასიტყვით ციტირების გარეშე. იგი შესაძლებლობას აძლევს პოლიტიკოსს გაააქტიუროს კოლექტიური მეხსიერება და პარალელები გაავლოს წარსულსა და აწმყოს შორის [Nora, 1989].

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (პარტიის კონფერენცია): “We face our 1940 moment, a test of resolve as great as any in living memory” (ტერეზა მეი, კონსერვატიული პარტიის კონფერენცია, 4 ოქტომბერი, 2016). 1940 წლის ხსენებით მეი მიუთითებს ბრიტანეთის ომისდროინდელ სიმტკიცეზე მისი ექსპლიციტური დასახელების გარეშე და აუდიტორიას მოუწოდებს პარალელები გაავლოს მეორე მსოფლიო ომსა და თანამედროვე გამოწვევებს შორის.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (საინაუგურაციო სიტყვა): “Through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed” (ბაიდენი, 2021). პრეზიდენტი ბაიდენი მიანიშნებს ცნობილ ფრაზაზე - better angels - პრეზიდენტ ლინკოლნის პირველი საინაუგურაციო სიტყვიდან. პრეზიდენტმა ლინკოლნმა ამ ფრაზით გამოხატა ამერიკელი ხალხის საუკეთესო ღირებულებები. მოცემულ შემთხვევაში პრეზიდენტ ბაიდენის მიზანია ხაზგასმით მიუთითოს, რომ მძაფრი ისტორიული ქართველების ფონზე ამერიკელი ხალხი ყოველთვის იცავდა და ინარჩუნებდა აღნიშნულ ღირებულებებს.

ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზაცია გულისხმობს ოპონენტის გამონათქვამის ამოღებას თავდაპირველი კონტექსტიდან და მის ჩასმას ახალ დისკურსულ კონტექსტში, ხშირ შემთხვევაში მისი პრაგმატიკული მნიშვნელობის შეცვლით [Van Leeuwen, 2008]. სტრატეგიის მიზანია ოპონენტის დისკრედიტაცია და მისი პოზიციის არათანმიმდევრულობის ხაზგასმა.

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (შეკითხვები პრემიერ-მინისტრს): “The Honourable Gentleman tells us he’s for fiscal responsibility, yet he pledged billions in unfunded commitments just last week” (რიში სუნაკი, 25 იანვარი, 2023). სუნაკი ახდენს ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზებას, რათა ლეიბორისტული პარტიის ხელმძღვანელობა

ფისკალური პასუხისმგებლობის თვალსაზრისით წარმოაჩინოს როგორც არათანმიმდევრული.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (საპრეზიდენტო დებატები): “My opponent said just last month, and I quote, ‘the middle class has never had it so good.’ Tell that to the families struggling to pay their bills” (ჰილარი კლინტონი, 9 ოქტომბერი, 2016). ტრამპის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზებით კლინტონი ცდილობს ხაზი გაუსვას ოპონენტის არასენსიტიურობას ამომრჩევლების ეკონომიკური გამოწვევების მიმართ.

ინტერდისკურსული სინთეზი წარმოადგენს სხვადასხვა ტიპის დისკურსის (მაგალითად, რელიგია, ბიზნესი, სპორტი და ა.შ.) კომბინაციას პოლიტიკურ დისკურსში. აღნიშნულ სტრატეგიას შეუძლია გააძლიეროს ადრესატის ინტერესი, გახადოს გამონათქვამი უფრო იოლად აღსაქმელი და დასამახსოვრებელი და შექმნას ახალი სემანტიკური ფრეიმები [Fairclough, 1992].

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (ბიუჯეტის წარდგენა): “This budget is not just an investment in our economy; it’s a down payment on our shared future“ (გორდონ ბრაუნი, 2005). ბრაუნი ეკონომიკურ-ტექნიკურ ტერმინებს („ინვესტიცია“, „საწყისი შენატანი“) მორალურ-პოლიტიკურ კონტექსტში („ჩვენი საერთო მომავალი“) სვამს და ახდენს ფინანსური და სამოქალაქო პასუხისმგებლობის პრინციპების სინთეზს.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (საარჩევნო კამპანიის დროს წარმოთქმული სიტყვა): “We will not only balance the books, we will win the championship for working families” (ბილ კლინტონი, 1992). მოცემულ შემთხვევაში ეკონომიკური დისკურსი („ბალანსირება“) სპორტულ დისკურსთან („ჩემპიონატის მოგება“) არის შერწყმული, რაც, ასევე, მეტაფორულ, ინტერდისციპლინარულ ეფექტს ქმნის.

პაროდული და ირონიული აპროპრიაცია გულისხმობს ოპონენტის ფრაზის, ან ცნობილი კულტურული ტექსტის პაროდული, ან ირონიული ფორმით გამოყენებას მისი თავდაპირველი ინტენციის შეცვლის მიზნით [Hutcheon, 1985].

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (საპარლამენტო დებატები): “The Prime Minister assures us he has a ‘plan.’ If that is a plan, then I fear to ask what chaos would look like“ (კირ სტარმერი, თემთა პალატა, 14 დეკემბერი, 2021). სტარმერი ირონიულად ცვლის პრემიერ ჯონსონის მტკიცებას, რომ მას აქვს „გეგმა“, რათა ეჭვქვეშ დააყენოს ხელისუფლების კომპეტენტურობა.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (სენატში წარმოთქმული სიტყვა): “My friends across the aisle keep telling us it’s ‘morning in America.’ Well, for millions of Americans, the sun hasn’t risen in years“ (ბერნი სანდერსი, 2018). სანდერსი მიმართავს რონალდ რეიგანის ოპტიმისტურ საარჩევნო სლოგანს („დილა ამერიკაში“), რათა ირონიულად გაუსვას ხაზი აზრთა სხვაობას.

საერთო კულტურული ღირებულებების აქცენტირება ეფუძნება კულტურის ფართოდ აღიარებულ დარგებს - ლიტერატურას, კინემატოგრაფიას, მუსიკას, ან სპორტს მომხსენებელსა და აუდიტორიას შორის ერთსულოვნების შეგრძნების ჩამოყალიბების

მიზნით. ისტორიული ალუზიისგან განსხვავებით, ეს მინიმუმები შეიძლება ატარებდეს ნაკლებად მკვეთრ პოლიტიკურ ხასიათს.

მაგალითი 1. ბრიტანული დისკურსი (ბრექსიტის დებატები): “We are not the villains in some Brussels pantomime“ (ნაიჯელ ფარაჯი, ევროპარლამენტი, 28 იანვარი, 2020). ფარაჯი პანტომიმის ბრიტანულ თეატრალურ ტრადიციას იყენებს პოლიტიკური კონფლიქტის წარმოსაჩენად გაზვიადებული როლების და სცენარის მიხედვით ხელოვნურად შექმნილი ანტაგონიზმის ჭრილში.

მაგალითი 2. ამერიკული დისკურსი (საარჩევნო სიტყვა): “This is our moonshot moment“ (ჯონ.ფ. კერი, 2004). კერი მიგვანიშნებს კოსმოსურ ხომალდ „აპოლოს“ მთვარეზე დაშვებაზე, რაც ეროვნული ამბიციის და მიღწევების საერთოკულტურულ სიმბოლოს წარმოადგენს.

საკვლევი მასალის ანალიზის შედეგად იკვეთება შემდეგი მსგავსება-განსხვავებები: როგორც ბრიტანულ, ისე ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში აღნიშნული სტრატეგიები ატარებს ურთიერთდაკავშირებულ რიტორიკულ ფუნქციებს: ლეგიტიმაცია (ავტორიტეტული ტექსტის ექსპლიციტური დასახელება, ისტორიული ალუზია), დელეგიტიმაცია (ოპონენტის გამონათქვამის რეკონტექსტუალიზაცია, პაროდია) და სოლიდარობის ჩამოყალიბება და განმტკიცება (ინტერდისკურსული სინთეზი, საერთო კულტურული ღირებულებების აქცენტირება). მეორე მხრივ, ბრიტანეთის საპარლამენტო რიტორიკა, მეტწილად, კონცენტრირდება კონფრონტაციულ რეკონტექსტუალიზაციასა და ირონიულ აპროპრიაციასზე; აშშ-ის პოლიტიკოსების ორატორული ხელოვნება კი, ძირითადად, ორიენტირებულია დიდ ისტორიულ ფრეიმებსა და ფუნდამენტურ ისტორიულ დოკუმენტებზე, რაც ინსტიტუციური სტრუქტურის და დებატების ფორმატის თვალსაზრისით არსებულ მნიშვნელოვან კონტრასტებს ასახავს.

ლიტერატურა:

- 1) **Fairclough N.**, Discourse and Social Change. Polity Press, 1992.
- 2) **Hutcheon L.**, A Theory of Parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms. Methuen, 1985.
- 3) **Kristeva J.**, *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. Columbia University Press, 1980.
- 4) **Nora P.**, Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. Representations, (26), 7–24, 1989.
- 5) **Van Leeuwen T.**, Discourse and Practice: New Tools for Critical Discourse Analysis. Oxford University Press, 2008.
- 6) <https://www.americanrhetoric.com/speechbank.htm>.
- 7) <https://www.ukpol.co.uk/>.

Nino Tavidashvili

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

e-mail: nino.tavidashvili@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.05>

SJIF 2026: 8.679

Contrastive Analysis of Intertextuality Strategies in British and American Political Discourse

Abstract

The aim of this paper is to identify and analyse the main intertextuality strategies in British and American political discourses, to identify their rhetorical and ideological functions, and to explore how they are applied in institutional and cultural contexts. Both countries share a common cultural and literary heritage, both political discourses are widely known globally and have a significant impact on international rhetorical norms, although they differ significantly in terms of political institutions and rhetorical traditions.

The integration of theory and empirical material allows us to study the strategies that politicians use to formulate persuasive, authoritative and resonant messages based on the transformation of previous texts. The paper presents six strategies of intertextuality: explicit quotation of authoritative texts, historical allusion, recontextualization of opponents' statements, interdiscursive blending, parodic and ironic appropriation, and evocation of shared cultural references. Examples of strategies from British and American contexts indicate both rhetorical function and ideological effect.

The analysis of the research material reveals the following similarities and differences: in both British and American political discourse the aforementioned strategies serve overlapping rhetorical functions: legitimization (quotation, allusion), delegitimization (recontextualization, parody), and solidarity-building (interdiscursive blending, cultural evocation). While UK parliamentary rhetoric favors adversarial recontextualization and ironic appropriation, U.S. political oratory often leans toward grand historical frames and founding documents, reflecting significant differences in institutional structure and debate format.

Key Words: political discourse, intertextuality strategies, contrastive analysis.

რეცენზენტი: პროფესორი ნაზია ჟანპეისოვა